

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELEN

minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
és az egyleti tagoknak
ingyen
küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 ft. félévre 2 ftal fizet-
hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

Pénz- és érték küldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az

ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ

(Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
címezendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24
		széri hirdetéskor					
		ft	krft	krft	krft	krft	krft
16/16	lap	14	36	70	120	160	200
8/16	"	7	18	35	60	80	100
4/16	"	350	9	1750	30	40	50
2/16	"	175	450	875	15	20	25
1/16	"	90	225	440	750	10	1250

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
a hirdetés megjelenik.

A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetése
számára.

Hirdetéseket elfogadnak Haasenstien és
Vogler urak Pest, Bécs, Prága stb.
Mellékletek 5 o. é. ftba számítatnak, a szükséges
példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina
János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A faj- vagy próbafákról.

A ki a gyümölcsészetet szereti s azt örömet
tanulmányozza, faj- vagy próbafák nélkül ügyeke-
zében kevés sikerre számíthat; a gyümölcsészet ta-
nulmányozására csaknem nélkülözhetlenek az ily fák.

A faj- vagy próbafáknak gyümölcsészeti célokra
hasznos voltát a német gyümölcsészek fölismer-
vén azokról e század elejétől fogva kimerítő értekezé-
ket irtak szaklapjaikban; sőt legujabban Oberdieck
superintendens ur különálló művet is adott ki rólok,
melyet a német gyümölcsészek társulata kedvezmé-
nyül kiosztott tagjainak, de melyet könyváru-
si uton bárki is megszerezhet. *)

Kezdő vagy fiatal gyümölcsészek e nagy alapos-
sággal irt s a tárgyat minden oldalról világosságba he-
lyező művet el ne mulasszák megszerezni s át meg át
tanulmányozni! Ezt tevén, bizonyos vagyok benne,
hogy velem együtt mindnyájan áldani fogjuk annak
íróját, e kitünő aggastyánt, ki említett művével 50
évet meghaladott gyümölcsészeti pályájának egyik leg-
becsesebb emlékét hagyja ránk, a kik az ő nyomdokain
indultunk el.

*) Czime e jeles művecskének: Die Probe- und Sor-
tenbäume als bestes und leichtes Mittel sich in kurzer Zeit
umfassende pomologische Kenntnisse zu erwerben, ect. von J. C.
G. Oberdieck Ravensburg. Bei Eugen Ulmer 1871. Ára 54 kr.
czust pénzben. B. M.

Hazai nyelvünkön a faj- vagy próbafákról csak
dr. Entz jeles kertészeti füzeteiben (I—III. füz. 161.
lap.) olvastam kissé bővebb értekezést. Ezen munka
azonban, mely ez előtt 15 évvel jelent meg, már aligha
szerezhető meg könyváru-
si uton.

Azok kedvéért tehát, kik a német nyelvet nem
birják vagy, a kik dr. Entz említett művét meg nem
szerezhetik, igyekezni fogok egy, e lapok keretébe
illő cikkben a faj- vagy próbafákat röviden megis-
mertetni.

Fajfának nevezzük az oly fát, — legyen az erdei
vad gyümölcsfa vagy már nemesített fa, melynek ko-
rona ágaira a hasontermészetű gyümölcsnemekből több-
kevesebb számú fajt ojtottunk, pl. egy, már termő
almafa, melynek koronaágaira 10—20 vagy akár 4—5
száz almafajt is ráojtottunk, fajfának nevezetük.

Az ily fajfa más névvel próbafának is nevezhető;
mert próbául szolgál nekünk arra, hogy a ráojtott
egyes fajok mily mértékben felelnek meg várakozá-
sunknak? vajjon egészséges, edzett természetű, ter-
mékeny, korán vagy későn termő-e fájuk? vajjon
valódi, azaz olyan-e gyümölcsük, milyennek jelesebb
gyümölcsészeti munkákban leiratott azon gyümölcs,
melynek a fajfánkon termett gyümölcs nevét viseli?
Ez utóbbi értelemben minden fiatal fa is, mely még
nem termett, — ha mindjárt csak egyetlen egy fajjal
volna is beojtva, — próbafának nevezhető azon eset-
ben, ha azt nem magunk, előttünk már növényzete

és termése után névszerint is ismert gyümölcsfa veszeivel ojtottuk be. Ki tudná azt, mig nem termett, hogy mit fog teremni? Az pedig, hogy milyen név alatt kaptuk a fát, — ha mindjárt a leghitelesebb helyről kaptuk volna is, — épen nem nyugtathat meg bennünket. Ki állna jót érte mindaddig, mig termését nem láttuk, meg nem izleltük, szóval, ki nem próbáltuk, hogy valjon nem történt-e fánk elnevezése körül hiba vagy tévesztés a küldő részéről?

Arra, hogy egyegy, különálló fán próbáljunk ki minden egyes gyümölcsfajt s így szerezzünk magunknak minél terjedelmesebb gyümölcsismeretet, fejedelmi vagyonnal, nagy kiterjedésű földbirtokkal kellene birtokunk. Faj- vagy próbafák segélyével azonban még az is szert tehet gyümölcsismeretre, ki saját vagyonnal nem is rendelkezik.

Könyvek, melyekben a gyümölcsfajok természetrajzi leírása, a gyümölcsök színes vagy nem színes ábrája foglaltatik, aztán porcellánból vagy egyébféle anyagból készített, természetű gyümölcsminták elősegítenek ugyan bennünket a gyümölcsismeret szerzésében: de, ha pusztán ezekre volnánk szorítva, gyümölcsismeretre bajosan, vagy épen nem, tehetnénk szert. Gyümölcsismeret nélkül pedig a gyümölcsstenyésztést gazdaszatunk jövedelmező ágává soha sem tehetnők, mire pedig szomszédaink, a németek példáján okulva nekünk sem ártana kissé lelkesültebben, — mint eddig, — törekednünk.

Hogy minél előbb, minél több gyümölcsfajt föl ismerhessenek, sokan arra a gondolatra jöttek, hogy az egyes fajokat cserépbe ültetett fákra ojtottak, hol aztán kellő gondozás mellett, 3—4 év múlva gyümölcsöt kaptak fácskáikról. Így tón pl. Diel, a német gyümölcsész atyja, ki a gyümölcsfáknak cserépbeni műveléséről könyvet is adott ki. Hogy a gyümölcsismeret szerzésére e mód is alkalmas; azt vitatni nem lehet: de, hogy igen fárasztó és sok gondot igénylő mód, az is bizonyos.

A gyümölcsismeret szerzésének legjobb módja az, ha az egyes fajokat fajfákra helyezzük, a hol aztán kevés fáradsággal s úgy szólván semmi költséggel, legkevesebb idővesztegetéssel, 10—12 év alatt az ismert gyümölcsfajok legnagyobb részével megismerkedhetünk.

Fajfák segélyével egy évtized alatt könnyen ki tanulhatjuk, hogy melyek a termékenységnél, fájuk edzett természeténél s gyümölcseik finom tulajdonainál fogva a vidékünkön leendő elterjesztésre legérde-

mesebb, saját használatunkra vagy eladásra nézve legjövödelmezőbb gyümölcsfajok?

Fajfák mellett, mint főnebb említém, nagy segítségünkre lesznek a könyvek, hol az egyes gyümölcsfajok körülményesen le vannak írva. E könyveket úgy kell tekintenünk, mint oly gyűjteményeket, melyekben az egyes gyümölcsfajok személyleírása foglaltatik. A kinek módja és készütsége van hozzá, bizonyosan szükségesnek találandja a francia, angol és német ilyenmü könyveket (magyar fájdalom, nincs!) megszerezni, hogy adandó alkalommal, midőn fajfáin egyes gyümölcsfajai bemutatják termésüket, összehasonlíthassa ezeket ama leírásokkal meggyőződést szerzendő arról: valljon az előtte álló gyümölcsfaj valódi-e, azaz, csakugyan az-e? a minek neveztetik, vagy pedig csalárd szökevény, mely idegen név alatt csuszott be kertébe.

Fajfák segélyével azonban még azok is tehetnek gyümölcsismeretre szert; még azok is meggyőződhetnek az egyes fajok valódiságáról vagy ennek ellenkezőjéről, kiknek sem módjuk, sem készütségek nincs gyümölcsleírásokat magukban foglaló könyveket megszerezni és tanulmányozni. Nem kívántatik ehez egyéb, mint az, hogy gyümölcsfajfájukat teljes hitellel bíró, jártas gyümölcsészekről hozassák meg maguknak s nem akármely kínálkozó gyümölcsfa-árustól. Csaknem teljes biztossággal meggyőződhetnek pedig egyes, kérdéses gyümölcsfajuk valódiságáról azon esetben, ha ugyanazon fajt két biztos helyről is vagy ugyane egy helyről újból is meghozatták és azt tapasztalják, hogy e több helyről, több ízben hozatott fajok növényzetükre, gyümölcseik alakjára, érés idejére s egyéb tulajdonaikra nézve egymással mind megegyeznek.

A fajfák használhatósága és czélszerűsége ellen sokféle ellenvetést hoztak föl azok, kik még olyakat nem láttak s csak másoktól hallottak ajánlani. Ezen ellenvetéseket Oberdieck superintendens ur főnemlített művében sorba szedi s egyenkint teljesen megczáfolja: de leginkább megczáfolja a tapasztalás azoknál, kik már készítették maguknak fajfákat s láthatták valószínűségben, hogy ezen ellenvetések egyike sem bizonyult be. Legyen szabad pl. magamat felhoznom. Öt évvel ezelőtt kezdtem fajfákat készíteni. Nagy fám nem volt még, hogy 100 vagy több fajt is ojthattam volna egy-egy fára. 5 fajnál kevesebb, 30 fajnál több egy fámra sines ojtva. Elég különfésége ez a fajoknak! és még is szépen diszlenek mind ugyanazon egy fán, és a gyümölcs, melyet termenek, mit sem különbözik azok gyümölcsöktől, melyek más, külön-külön csak egy-egy

fajjal beojtott fáimon teremnek. A fajtán is olyan és ugyanazon időben érő gyümölcse van pl. a juliusi espereskörtének a többi téli és őszi körtéfafajok társaságában, mint a milyen van a külön álló s egyedül csak juliusi esperes körtével beojtott fáimon. Fajfák-ká alakított fáim növekedésében, daczára a rájuk ojtott, sok és különböző fajnak nem hogy hátramarádást vennék észre, de sőt azt az örvendetes tapasztalást tettem, hogy egy némely fajfám életben maradását az elmúlt, pusztító tél után, egyedül azon körülménynek köszönhetem; hogy ágaikra más más, szálon edzettebb természetű fajok voltak helyezve. Párisi fontos reinette fákból alakított fajfáim közül is csak azok fagytak ki a mult télen, melyeken az anyafa meghagyott, át nem ojtott ágacskaik számukkal túlsúlyban voltak a nagyobb ágak hegyeire ojtott különféle fajok ágacskaiknál úgy, hogy az összes lombzatnak mintegy $\frac{2}{3}$ át az anyafa, $\frac{1}{3}$ át pedig a többi fajok adták. A mely fajfáimnál ezen arany megfordítva volt; azok teljesen épen maradtak meg, habár szintén csak Párisi fontos reinette-ből voltak is fajfák-ká alakítva.

Bizonyos különben az is, hogy a fajfára helyezett fajok nem mindnyájan díszlenek egyenlő mértékben; egyik t. i. a fajfának választott fában édes dajkájára, másik inkább vagy kevésbé mostoha anyjára talál; egyik buján neki indul, másik sinyleni látszik, vagy legalább elmarad növéseben a többiek mellett: hanem ezen könnyen lehet segitenünk. Késünkkel a buja növéseű ág alatt kisarkallásánál U forma bevágást teszünk a kéregbe a vastagság szerint egy vagy fél vonalnyi forgácsot vevén abból ki úgy, hogy késünk hegye kissé a fehérjébe is behatoljon. Tehetjük ezt kora tavasszal vagy junius végén. E bevágással a nedveket más irányba tereljük s ez által buja növéseben meg lesz gátolva az ág. A lassunövéseű ágat pedig elősegíthetjük növéseben, ha a fennebb említett bevágást az ág kisarkallása fölött néhány vonalnyira de meg fordítva (∩) tesszük s alatta, t. i. az ág alatt a kisarkallási kéreggyűrűzetet fölülről lefelé eszközölt két-három bemetszéssel átvágjuk, sőt magát, a lassunövéseű ágat is kigomboljuk vagyis hosszában a kérget finom bevágásokkal, de fáját meg nem sértve, fölrepszertjük. E fogásokat kevesebb idő alatt el lehet végezni, mint a mennyi időbe került leírásuk vagy elmondásuk; és mégis, ha ezt el nem mulasztottuk, csálhatlan biztossággal remélhetjük, hogy fánk minden ága úgy fog növekedni, a mint csak kívántuk.

A mely fajok pedig minden igyekezetünk daczára sem díszlenek jól valamely fajfán; azokat, mielőtt kiveshetnének, jobb lesz más fára, mely az ő makacs természetökkel tán inkább fog egyezni, átöjtanunk. Így jártam én egy hitvány, nyári szilvát termő fámmal, melynek ágaira vagy 6. féle nemes szilvafajt ojtottam. Két faj teljességgel nem akart rajtanőni, noha szépen megfakadt is ojtásom: míg a többiek vigan tenyésztek ott. Az elmaradó két faj rövidke vesszeit augusztus elején áthelyeztem vesszőszemzéssel egy fiatal besztercei szilvafa ágaira, hol megfakadva a rákövetkező évben buja hajtásokat eresztettek.

Ha teljes biztossággal számíthatnánk arra, hogy az általunk megrendelt gyümölcsfajok valódiak lesznek; akkor nagyon czélszerű volna az egyidőben érő, egyforma nagyságu gyümölcsöt termő, kivált pedig a tenyészetükben egymással egyező fajokat egy fára hozni össze: de, minthogy emberek azok is, kiktől a fajokat kapjuk, és így nem csálhatkozhatlanok s a fajok kiválasztásában minden jóakaratum mellett is tévedhetnek; e szándékunkat kivinni t. i. az érés időre s egyéb tulajdonokra egymással rokon fajokat ugyanegy fára összehozni, aligha leszünk képesek. Erre azonban, mikép főnebb emlitém, nincs is elkerülhetlen szükségünk; minthogy bebizonyított tény az, hogy a fajfán a legkülönbözőbb fajok is egymás társaságában a nyári a téli és őszi mellett, a nagy gyümölcsöt termő az aprókat termő mellett szépen megszoktak féni. Ha néha némi csekély kivételt tapasztaltunk is; az nem jöhet számításba.

Arra, hogy fajfának alakítandó fánk egészséges s erőteljes legyen, minden esetre jó lesz tekintettel lennünk.

Elbetegesedett, odvas, vén fák, melyek a pusztulás magvát hordják már magukban, nem alkalmasok fajfácul. Kevés ideig fognak ezek teremni, vagy hitvány gyümölcsöt termenek, vagy mielőtt termésüket láthattuk volna, kiveshnek a rájuk ojtott fajokkal együtt.

Az oly öregebb fák azonban, melyek belső épességük mellett növekedésükben gyakori és bőtermésük miatt megakadtak, még alkalmasakká válhatnak fajfácul, ha őket vastagabb ágaiknak megkurtítása által előbb megifjítottuk.

Legalkalmasabbak fajfácul a fiatal, de már termőre fordult gulafák és a kosáralakú vagy szárnyas törpefák; aztán jönnek a féltörzsű és szálas fák minden tekintet nélkül arra, hogy nemesítették-e? vagy

magoncok. Birsre ojtott fákat azonban, legyenek ezek bármily alakúak, csak más fa hiányában válaszszunk fajfául; mivel az ily fák élete, ha mindjárt erős télben a fagy megkimélné is őket, nem szokott tartós lenni.

Kinek módjában van a fajfákká alakítandó fákban válogatni, mindenesetre a legfiatalabb, termő fajt fogja választani, melyeknek elágazása olyan, hogy minden irányban könnyen hozzáférhetni és, melyeken az ágak száma a rájuk ojtott fajok ellenőrzését nem teszi nehezzé.

Egy olyan nagyobb fánál, melyre száz fánál is többet ojtottunk, lehetetlen össze nem tévesztenünk idővel a fajokat, hacsak, — azon fölül, hogy mindenik külön fajjal beojtott ág helyét, melyet a fán elfoglal, egy erre szánt könyvbe körülmenyesen bejegyeztük, — még egy folyvást rajta maradó jegyfácskával is el nem látunk minden egyes ágat, s e jegyfácskára betűkkel s nem számmal rá nem irtuk az ágra ojtott gyümölcsfaj nevét.

A jegyfácska könnyen leeshetik a fáról; a munkások ha csak folyvást sarkukban nem vagyunk, csupa tréfából is letéphetik onnét; ha sodronnyal van az ágra akasztva, az bevágódhatik a fába vagy, ha villaalakú ág hónaljába csuszik nyáron, a villa két ágának egyenlő vastagodása alkalmával könnyen beszorulhat, benőhet oda: minek folytán a jegyfácska, maga is folytonos ellenőrzésünket igényelvén nemhogy könnyebbségünkre válnék a fajok szemmeltartásában, hanem terbünkre lesz. Én nem is használok jegyfácskát fajfáimon. Csak annyi fajt ojtok egy-egy fára, a mennyit könnyen bejegyezhetek könyvembe úgy, hogy azon jegyzék után összetéveszthetés nélkül mindenik fán, mindenik fajt föltalálhatom.

Megjegyzendőnek tartom, hogy almafajfául csak almafát, körtefajfául csak körtefát, szilva és cseresznyefajfául csak szilva és cseresznyefákat lehet előnyösen használnunk. Közönséges meggyeknek csak meggyfát: de holyagmeggyeknek (Glaskirschen, Sauere Kirschen) cseresznyefát is használhatunk fajfául.

Alma és körtefákat mindenik águkra más-más fajt helyezve egyszerre átojthatunk kár nélkül fajfául: de a csontárféléknél, — szilváknál és cseresznyéknél, — csak apródonkint kell a fajfát alakítunk. Tavasszal pl. csak néhány fajt oltunk a fajfává alakítandó csontárfa egy némely ágára; nyáron fás- vagy vesszősszemzéssel ismét néhány fajt az ojtatlanul hagyott ágak egy részére; egy új, következő tavasszal aztán tovább folytatjuk az alakítást. Ha egyszerre

ojtánók át fajfává a csontárfát; könnyen veszélyeztethetnők ennek életét is: megfulna nedvében vagy mézga verné ki s így pusztulna el.

A fát, melyet fajfává akarunk alakítani, úgy kell tekintenünk, mint egy kertet, hová különféle faj gyümölcsfákat akarunk ültetni; úgy kell tekintenünk, mint egy faiskolai táblánkat, hol a vadonczokat különféle gyümölcsfajokkal akarjuk beojtani. A mint a kertben megférnek különféle fajok egymás mellett; úgy megférnek azok a fajfán is. A mint faiskolai táblánkban gondolkozás nélkül beojtjuk a vadonczokat különféle fajokkal: úgy és épen oly módon beojthatjuk más-más fajokkal a fajfává alakítandó fa ágait is. Magától értetődik, hogy a nemes vesszőnek, melyet beakarunk ojtani, egyneműnek kell lenni alányával vagyis azon fával, a melyre ojtunk: tehát almafára csak almát, körtefára csak körtét stb., ojthatunk.

Ojtás után, a mint be szoktuk jegyezni könyvünkbe helyök szerint, hogy a vadoncz, melyet beojtottunk, melyik táblában? hányadik sorban és a sornak hányadik fája volt? valamint azt is, hogy miféle fajjal ojtottuk be: épen úgy bejegyezzük egy erre szánt könyvünkbe, hogy hol áll a fajfává alakított fa? s alulról kezdve az ágakat számitani hányadik ágra, és miféle fajt ojtottunk? s melyik égtáj felé sarkallik ki az ág a törzsből? Ha e bejegyzést el nem mulasztottuk: jegyfácskákra épen nem lesz semmi szükségünk; azokat fajfánkon bizvást nélkülözhetjük is.

Hogy a bejegyzést milyen formán szoktam én eszközölni; bemutatom mintául egyik gulaalaku körtefám leírását, a mint az egy, fajfáimról készített 8-ad rét alaku könyvemben előfordul.

2-ik próba fa.

(Vadonczra oltott, hamis név alatt kapott, ismeretlen nemes körtefa.)

Készült 1871. april 19. Lásd a naplót.

III. K. K. éj. ny. rov. éj. saroktól 2-ik fa:

I. emelet. 1-ső, éj. ny. ág: Amanlis vajoncz. (Oberd.)

2-ik, d. ny. ág: Coloma őszi vajoncz. (Oberd.)

3-ik, d. k. ág: Nemours-i herceg. (Oberd.)

II. Emelet. Csak egy ága van éjszakfelé és ezen: Haffner vajoncz. (Oberd.)

- III. Emelet. 1-ső, k. ág: Szürke esperes.
(Oberd.)
2-ik, ny. ág: Seckel körtéje.
(Oberd.)
3-ik, d. ág: Maria Anna főher-
cegnő. (Oberd.)

- IV. Emelet. 1-ső, d. ág: Heyer czukor-
körtéje. (Reut.)
2-ik, éj. ág: Lipcsei retek-
körte. (Reut.)
3-ik, ny. ág: Crassane. (Reut.)
Vezérág: Hosszu, zöld, őszi
körte. (Reut.)

Az ily bejegyzés rövidítésekkel történhetik, mint a főnebbi példában, hol a rövidítések így olvasandók és értendők:

III. K. K. = III-dik tábla konyhakert.

éj = éjszak v. éjszaki	éj. k. = éjszak-keleti
ny = nyugat v. nyugati	d. ny. = délnyugoti
k = kelet vagy keleti	rov. = rovágy vagyis a
d = dél vagy déli	táblák szegélye. stb.

Oberd = Oberdiecktól

Reut = Reutlingenből.

Évenként legalább egyszer szemlét tartunk jegyzékünk kalauzolása mellett fajfáinkon s a netán történendett változásokat, — pl. egyik ág vagy faj elpusztulását, kivesztét, — könyvünkbe bejegyezzük. Ilyenkor egyuttal egy külön papírlapra lejegyezzük azon fajokat, melyeken tavasszal, nyelés alkalmával, vagy nyárfolytán némi módosítani valónk leend pl. buja növést akadályozni, lassu növést elősegíteni. stb.

Midőn a fajfa készítéséhez fogunk; első dolgunk legyen a leendő fajfának fölötté sűrű vagy befelé növé vagy egymáshoz igen közel álló ágait eltávolítani úgy, hogy a meghagyandó s beojtandó ágaknak elegendő helyök maradjon a későbbi kiterjeszkedésre. Nem azt kell tekintenünk, hogy oltás alkalmával milyen a fa: hanem azt, hogy milyen lesz oltás után 3—4 év múlva, midőn a nemes ágak már ellombosodnak.

Ily ritkítás alkalmával minden ejtett, nagyobbka sebet fatapasszal bevonni el ne mulasszunk.

A fajfává alakítandó fa váza elkészítve levén elkezdjük az ojtást a legfelső ágakon kezdve s mindig alább-alább haladva; mikép én kezdettem a felhozott példa szerint a felső vagy IV. emelet vezér-

ágán s végeztem az I. emelet 1-ső és legalsó, éjszaknyugati ágán.

Megjegyzem itt, hogy én az ojtást az egyes ágakon nem közel a törzshöz, hanem az ágak hegye felé tettem, és pedig, a hol a vezérhajtás párosításra alkalmas volt a vezérhajtásra; a hol pedig ez vékonyka volt, kissé alább, idősebb fájára ojtottam. Ojtáskor a beojtott ágakon az anyafaj apró gyümölcsvevesszőit még ott hagytam vagy, — ha ezek is alkalmasak voltak párosításra, — ezeket is ugyanazon fajjal oltottam bē mind, a mely fajt a vezérhajtásra vagy az ág hegyére ojtottam volt. A felhozott minta szerint pl. az I. emelet 1-ső éj. ny. ágának vezérhajtására is és az oldalain levő nagyobbka gyümölcsvevesszőkre is, mind Amanlis vajoncztát oltottam és így egy fajból 5—6 ojtást is tettem ugyanazon ágra. A be nem ojtott, apró gyümölcspezckeket idővel mind eltávolítandom: addig azonban, míg az Amanlis vajoncok termésre nem fordultak, hagyom őket teremni; de erőre kapni semmiesetre sem engedem őket; nehogy az Amanlis vajonc fajt növésben tulszárnyalják és elnyómják.

Némelyek szerint fajfákat készíteni legalkalmasabb idő a tavasz kezdete. Én a nyarat pártolom. Jul. aug. és september hóban készítettem legtöbb fajfámat.

Ha külföldről kapott ojtóvevesszőinket akarjuk fajfára helyezni, azt igen természetesen csak tavasz kezdetén tehetjük. Télen szedett ojtóvevesszőket bajosan lehetne nyárig eltartanunk. Szemzővevesszőket külföldről, messziről nem hozathatunk; belföldről, közlőrl azonban mindig módunkban lesz hozatni és így nyáron is ojthatunk s készíthetünk fajfát.

Fajfák alakításánál tavasszal a sokféle ojtásmódok közül legczélszerűbben a párosítást, lapozást, oldaloltást és héjalóoltást használhatjuk. Az oldaloltást az ág derekán, a többi oltásmódokat az ág hegyén vagy vékonyabb oldalhajtásain alkalmazzuk. Ezen ojtásmódokat, — az oldaloltást kivéve, — hazai nyelvünkön is több helyt leírva olvashatja, a ki még nem tudná, vagy látásból is könnyen eltanulhatja; mint-hogy ezek, mint régi ojtásmódok, általános használatban vannak a kertészettel foglalkozóknál.

Ha nyáron akarunk fajfát készíteni; csak két ojtásmódra lesz szükségünk t. i.: a fás-szemzésre és vesszős szemzésre.

E két ojtásmód valamennyi ojtásmódok közt legczélszerűbb, tehát legkönnyebb; legsikeresebb, tehát legczélszerűbb.

E lapok 1870. évi folyama 150. 151. lapjain volt szerencsém már ugy a fás-szemzés, mint a vesszős-szemzésfogásait is körülményesen bemutatni. A vesszős-szemzést még akkor „oldalojtás“ név alatt hoztam föl; mert akkor még találóbb nevet nem tudtam adni e jeles ojtásmódnak, melyet Baltet, francia gyümölcsész „Art de greffer“ című művében „Greffé de côté par rameau simple“, a németek pedig „Seitenpfropfen unter die Rinde“ név alatt neveznek.

Az „oldalojtás“ elnevezés inkább illik ama tavaszi ojtásmódra, melyet a francziák „greffe de côté dans l'aubier“, a németek pedig egyszerűen csak „Seitenpfropfen“ név alatt ismernek.

Ugy a vesszős-szemzést, valamint a többi jelesebb ojtásmódokat is (a fás-szemzést kivéve) természetben előtűntető táblázatról is el lehet tanulni, a milyent készített pl. Belke Tivadar, a keszthelyi gazdasági intézet jeles tanára és bocsátott egy évvel ez előtt a közönség rendelkezésére.*)

Fajfáinkat, alakításuk után néhány évig folyvást szemmel kell tartanunk; nehogy a más-más fajokat viselő ágakat az anyafa meghagyott vagy később előtörő hajtásai növekedésben tulszárnyalják, elnyomják. Ápolgassuk az egyes ágakra tett ojtványainkat épen ugy, sőt jobban, mint ápolnunk kell faiskolabeli ojtványainkat. A faiskolában jól kiszabtuk helyét minden ojtványunknak; nőhet egyik bujábban, másik lassabban; elférnek jól egymás mellett: de a fajfán nemcsak egymás mellett, hanem egymás alatt és fölött is állanak ojtványaink; itt már zavart okozna, ha az egyik buján neki rugaszkodnék a növésnek s keresztül-kasul nyujtaná hajtásait a többi fajok hajtásai között s fölhnék a többiek rovására.

Fajfáinkon mérsékeljük növésükben a buja növési fajokat; segítsük elő a lassunövésűeket! Fáradtságunkat a hálados fajfa sokszoros gyönyörrel fogja rövid idő alatt megjutalmazni.

Gazdagok! kik e gyönyörteljes foglalkozásra időt vehettek magatoknak; — lelkeszek! kik tűzhelyeteket lépten-nyomon változtatni nem vagytok kénytelenek és elegendő idővel is rendelkeztek; — járjatok elől jó példával! tegyétek általánossá hazánkban a gyümölcsismeret szerzésének eme hatalmas eszközét!

Alakítsatok fajfákat!

Bereczki Máté.

A szőlészeti vándortanár jelentése junius hórol.

Vándortiszti hivatásom megkezdése alkalmával, május 24-én érkeztem Tordára, hol másnap a „Mézesmál“ nevű szőlődülőbe indulva Wolf Gábor urék szőlőjét szemléltem.

Ezen urak négyen társaságban mivelnek mintegy 6—8 hold szőlőt, melyet a művelet és rendezés minden mütétében a csiníg szépitve találtam. A Guyot rendszer szerint sodronyra: huzva a rigolirozott táblákban Riesling, Trimini és az asztali szőlők egész legiojával találkozhatni, különösen a Croquante muskotály van representálva.

Délután a Tordai mart alá mentünk, hol Timbus és Vélics urak Riesling, Trimini s Croquante muskotály szőlői a felforgatott földben ügyesen rendezve diszlenek, itt is Guyot rendszer és jó karikás mivelés van alkalmazva mindkét helyen a szőlővirágzás a maga pompájában uralgott, illat árjával betöltvén az egész környéket, különösen, a Renusi riesing, mert ez valamivel korábban virágzik a Tramininál.

A tordai polgárok átlátván a vándortanári intézmény becsét mind az elmélet mind a gyakorlat utmutatásai szerint a folyamatban volt magfa hagyás és hanyás mütételeire nézve felvilágosítást kértek, sőt többen a gyakorlati téren meg is próbálva, szőlőjüket az adott utasítás szerint igérték mivelni. Vélics úr a Guyot rendszert ügyesen és szakértőleg alkalmazza, anynyira, hogy e tekintetben mint a vidék mintaszőlőjét lehet fel említeni, hol kiki okszerű szőlőmivelést láthat és tanulhat átlátva, egyszersmind azt is, hogy kedvezőtlenebb klimatikus viszonyok daczára mily magas fokra lehet okszerű mivelés által a szőlészetet emelni. Ezen avatott eljárásnak köszöni Velics ur, hogy olyan bort termel, mely a Küküllő mentének is becsületére válnék.

Innen Felvinczre mentem, hol a Csombord, Enyed és Gombási szőlőültetvények példája többekre buzdítólag hatottak, és különösen az enyedi collegiumban végzett ev. ref. papnál talált visszhangra. Az okszerű szőlőmivelés égető szükségességét itt is belátták mint legbiztosabb módját a vagyonosodásnak.

Május 30-án Maros-Vásárhelyre érkeztem, hol ezuttal Jenői József és Bodola János urak szőleit tekintettem meg, junius 1-én Szabéd székely helységben. 4-én Szt. Gerliczén nagy érdekléssel fogadták nemcsak a tanítást, hanem Gál Zsiga és Cseh József urak azonnal a megmutatott okszerű karikás mivelés alá vették szőlőjüket, mely e vidéken mintául van kitűzve.

Junius 10-én Ebesfalván Sós Lajos ur az okszerű mivelés hasznosságát átlátva, eddig is ügyesen kezelt szőlőjét a jobb rendszer szerint határozó miveltetni. A vidéknek itt mintaszőlője lesz, jelenleg gyönyörű természettel diszlik, kár hogy e szép telepnek nincs vízvezető utja.

Junius 11-én Gogán Váralján nagyszerű 24 holdnyi szőlőültetvényt teljesen az okszerű rendszer szerint mivelve találtam, tehát a vidéknek már jelenleg mintaszőlőül szolgálhat, az itteni Magyarod nevű szőlőből Erdély egyik ki-

*) Megszerezhető ez „oltási táblázat“ a címzett tanár urtól, Keszthelyről. Ára 1 frt 50 kr. o. ért.

tünőbb bora fog előállíttatni. A szép telep gyönyörű termésével gazdagon jutalmazza ültetőinek eddig reá fordított költségeiket és fáradozásait.

A szőlőhegy vízvezető és szekérutal mintaszerűen el van látva. Junius 12, 13, 14-én Szász Örményes, Dománd és Kund Gogán népe érdekeltséggel hallgatta előadásimat és tanulta a szőlő okszerű karikás mívelését. Szász-Örményesen gyönyörű leánykaszáló—termések vannak, az értékes szőlőfajta majdnem egészen külön van ültetve.

Junius 16-án O.-Szilváson a gyönyörű 14 holdnyi új ültetvény, melyet a jelenlegi gazdatiszt Albert Lajos rendszeresen ültetett, kellemesen lepi meg a látogatót. Az új 9 hold régi szőlő az okszerű karikás mívelés szerint lett munkálva, s a véletlen úgy akarta, hogy épen akkor fogtak a magfa—válogatás és hányáshoz, mikor megérkeztem. A jelenvolt 15 vinczellér azonnal be lett tanítva s még az nap jelenlétemben utasítás szerint folytatták mütételeiket, melyeket mint reményilem szép siker is fogja koronázni. Az o.-szilvási telep e vidék mintaszőlője képen lesz felállítva, s eddig is méltán megérdemli az első közötti megemlést. Itt is csak azon hiba van mint Ebesfalván, nincs vízvezető út, pedig vízvezető utak nélkül nincs állandó szőlő. Maros-Újváron is ugyancsak Gróf úr ő Exája szőlőjében történt az első előadás, itt is rendszeresen van ültetve a szőlő, itt is be lettek tanítva a vinczellérek.

A szilvási és m. újvári kitűnő borok versenyeznek egymással, azonban legyen szabad két megjegyzést tennem. A szilvásiak szűziesen eredetiségökben meghagyva kiváló tisztaság és kitűnőséggel bírnak, az újváriakon ismerszik, hogy borászatiilag vannak kezelve, ezek is kitűnő tiszták és jók, különösen feltűnő az alexándriai muskotály és a szürke barát vagy Clevner. Második megjegyzésem, hogy a szilvási bakator elég kitűnő és derék bor ugyan, de könnyen felismerhető, hogy nem Tasnádon termett, miért is sokkal előnyösebb lenne Lapádon inkább som szőlőt termelni, mint

bakator, hiszen a fugadi som a világ első bora, s bizonyosan Lapádon is hazájára talál.

Későbbi utamon a Nyárádmellett mindenütt nagy szívesseggel fogadtak és a szőlőszeti előadások, és utmutatók a népnél mindenütt meglegedés és utánzásra találtak. E hóban utolszor Vámos Gálfalván tartám előadásomat, hol úgy a nagyobb birtokos urak mint nép utasításaimat örömmel hallgatták, sőt a tett mezejére is átléptették. Így p. o. volt egy ember, ki már felkötötte volt szőlőjét és ismét kibontá mind; hogy az utmutatás szerint újból csinálja a mütétet. Földvári Ferencz ur is a szerint rendelé kötni s válogatni szőlőjét.

Az irtakból kitűnik, miszerint czéлом az, hogy vidékenként előlegesen minta-szőlő mívelések állíttassanak be. Eddigelé a Nyárád mellett, Szt.-Gerliczén, a Nagy-Küküllő mellett Ebesfalván Sós Lajos urnál, a két Küküllő közt, Gogán-Váralján b. Bornemisza József, Gál József és Pásztóhi Dániel Lőrincz uraknál, Kis-Küküllő mellett Szőkefalván Paget János urnál, Maros mellett O.-Szilváson gróf Mikó ő exjánál, Tordán Wolf, Velics testvérek és Timbus uraknál, így tehát különböző vidékeken vannak kiszemelve ilyen mintaszőlők.

Van még egy szóm azokhoz, kik új szőlőt szándékoznak beállítani. Nem a földforgatás az első dolog uraim, egy beállítandó szőlőnél, hanem a vízvezető és szekérut készítése, még pedig ölonként 2—3" eséssel mert ezáltal ha jól van vezetve 1-ször megvan kötve a hely, hogy ne csuszhasson, továbbá 2-or kivezeti a vizet a szőlőből, mi által a vizmosás meg van akadályozva, következképen a tókek sem maradnak kopaszon. 3-or trágya- és karóhordás alkalmával sok napszám takaríttatik meg, az erőködés és állatkinzás elmarad.

Azért mindenekelőtt vízvezető és szekérutat, hol szőlőt akarunk beállítani!

Fekete Pál.

T Á R S A L G Ó.

R. K. Választmányi ülés junius 22-én 1872.

1. Küküllőmegyei g. egylet örömmel fogadja az erdélyi gazdák vándorgyűlését keblébe s a részletek megbeszélése végett teljhatalmu biztost küld Farnos Flek ur személyében — e biztos a mai kitűzött napra meg nem jelenvén, választmány a főbb kérdéseket mégis tárgyalni kívánja s a részletek megállapítását egy ad hoc bizottságra fogja bízni, mely Farnos ur megérkezésekor rögtön összehívandó.

2. A vándorgyűlés és tárlat időpontja s tartamára nézve — legczélyszerűbb idő pontul válsztmány october első harmadát óhajtaná kitűzni, a gyűlés és tárlat tartamának meghatározását a küküllőmegyei gazd. egyletre bízván.

3. A megvitandó kérdések beküldési határidejére nézve — határozatott, hogy az összes erdélyi lapokban felhívás intéztessék a hatóságok, egyletek és magánosakhoz: sziveskednének legkésőbb augusztus 15-ére megvitásra alkalmas kérdéseket az erdélyi gazd. egylet titkári hivatalához beküldeni. A tárgyalandó kérdéseket a

beérkezettekől az egyleti választmány választja ki, szükség esetén maga tűz ki kérdéseket.

4. A vándorgyűlés kiküldöttségei által meglátogandó jószágok és szőlőtelepek kitűzése a küküllőmegyei gazd. egylet választmányát illeti.

5. A vándorgyűlés tagjai által fizetendő díj és ezért nyújtandó kedvezményekre nézve — határozatott:

a) a vándorgyűlés minden leendő tagja 2 frnyi díjjért igazolványt vált a küküllőmegyei gazd. egyletnél sept 1-étől kezdve.

b) a vándorgyűlés tagjainak ezen igazolvány előmutatása mellett ez első erdélyi vasút és a magyar keleti vasut vonalain a fél ároni utazás kedvezménye lesz az egylet által megszerezve.

c) a vándorgyűlés tagjai a tárlat és gyűlésre vonatkozó minden nyomtatványt ingyen és bérmentve nyerik

d) a vándorgyűlés tagjai igazolványuk előmutatása mellett a tárlatot díjtalanul látogathatják.

e) az igazolványokért befolyó összeg teljesen a küküllőmegyei gazd. egyletet illeti, mely abból tárlati s egyéb költségeit

fedezze s a begyűlt pénzek hovaforrásáról a legközelebbi vándorgyűlésnek beszámol.

6. A tárlat díjazására és a tárlati s gyűlési költségek fedezésére a nmlgu ministerium 5 arany, 10 ezüst és 15 bronceérmét és 800 forintot utalványozván, határozatott: —

a) az érmek teljesen a tárlat díjazására fordítandók.

b) az utalványozott 800 frtból 300 frt mint pénzdíj a tárlatra fordítandó.

c) az a) és b) pontok alatt megnevezett díjak beosztása a küüllőmegyei gazd. egyesület biztosának és saját választmányunk ad hoc bizottságának együttes teendőjéül tüzetik ki.

d) a vándorgyűlési jegyzőkönyv kinyomatása és szétküldése mint egy 300 frtot vévén igénybe, miután ezen költséget választmányunk viseli, a szükségelt összeget, háromszáz forintot, e célra vissza tartja.

e) a 800 frtból még fennmaradó 200 frt, az egyesületi közlegek utiköltségeinek fedezésére, valamint az egyesület költségén a k. monostori m. kir. gazd. tanintézet nevendékei közül odaküldendő egyének uti általányaira tartatnak fenn.

7. A nmlgu ministerium által 100 frt cselédjutalmazásra utalványoztatván — határozatott, hogy ezen cselédjutalmazás is a vándorgyűlés és tárlattal összeköttetésbe hozassék, a pályázati feltételek megállapítása a küüllőmegyei gazd. egyesületi biztos és saját ad hoc bizottságunk megegyezésének tartatik fenn.

8. Indítványoztatván, hogy a tárlaton kitüntetett tárgyak collectiv kiállításá egyesítettvén, az 1873-iki bécsi világkiállításra felküldessenek — az indítvány egyhangulag elfogadotatott és egyszerűsmind kimondatott, hogy a collectiv kiállítás keretén belül minden egyes tárgy a kiállító nevével fog elláttatni s a nyerendő jutalmak és kitüntetések az illető kiállítónak fognak kézbesítettetni.

9. Ezek után az ad hoc bizottság megválasztása indítványoztatván — felkérettek Nagy Ferencz, Kodolányi Antal, Ladányi Sándor és a titkár, hogy ezen fővonásokban megállapított vezérelvek szerint a küüllőmegyei gazd. egyesület biztosával a részletes programat kidolgozzák.

Értesítés és kérelem.

Miután az erdélyi gazdák második vándorgyűlése folyó 1872-ik évi october 3. 4. 5. és 6-ik napjaiban fog megtartatni, tiszteletteljesen felkéretnek a t. hatóságok, egyesületek, és magánosak, hogy a vándorgyűlésen tárgyalatni ohajtott kérdéseiket, indítványait és javaslatokat legkésőbb folyó évi augustus hó 15-ig alólírott titkári hivatalhoz eljuttatni sziveskedjenek.

Kelt Kolozsvártt, 1872-iki julius 8-án.

Elnöki megbízásból:

G a m a u f V i l m o s,
egyesületi titkár

Értesítés

az erdélyi gazdák második vándorgyűléséről és az avval összekötendő tárlat-, ekeverseny- és cselédjutalmazásról.

Az erdélyi gazdák második vándorgyűlése folyó 1872-ik év October 3. 4. 5. és 6-ik napján lesz Dicső-szent-Mártonban megtartva, melyre e haza minden gyakorló gazdája úgy, mint általában a gazdaság minden barátja tisztelettel meghívatik.

Ezen vándorgyűléssel a küüllőmegyei gazdasági egyesület által rendezendő tárlat lesz összekötve.

A vándorgyűlésen ugyan mindenki jelen lehet, de tanácskozásokban és kiküldetésekben csak az vehet részt, ki folyó év September hó 1-től kezdve a küüllőmegyei gazd. egyesületi pénztárnoktól (Dicső-Szt.-Mártonba czimezve), két osztrák értékű forintért „tagsági igazolványt“ vált, mely tagsággal a fenti jogokon kívül még következő előnyök vannak összekötve u. m.

1) ezen igazolvány előmutatása mellett a vándorgyűlés tagjai az első erdélyi és a magyar keleti vasut vonalain féláron fognak utazhatni;

2) a vándorgyűlés tagja a tárlat és gyűlésre vonatkozó minden nyomtatványt díjtalanul és bérmentve nyer;

3) az igazolvány előmutatása mellett a tagok a tárlatot díjtalanul látogathatják.

A megvitandó kérdések négy héttel a vándorgyűlés megtartása előtt fognak köztudomásra hozatni.

A kiállítás az egész haza területére terjed ki és három részre oszlik: állat-, termény-, és géptárlatra.

A kiállításra szánt állatoknak legkésőbb october 4-én reggeli 8-órára helytt kell lenniök, később érkezők a versenyből kizáratnak.

A termény-és gépkiallításra szánt tárgyak legkésőbb october 3-án déli 12 órára beküldendők, később érkezők a versenyből kizáratnak.

Azon termények, melyek az 1873-iki világkiállításra is méltó helyet foglalhatnak, a kiállítótól folyó áron befognak váltatni és collectiv tárlattá egyesítve, Bécsben bemutatatni.

Ezen collectiv kiállítás minden tárgya az egyes kiállító minden tárgya az egyes kiállító neve alatt állittatván ki, minden a világkiállításra nyerendő jutalom és kitüntetés a kiállítót fogja illetni.

Az october 6-án tartandó ekeversenyen bárminő két igavonó állat által vont eke vehet részt; bejelentési határidő october 5-én déli 12 óraig.

A nmlgu. földmirelési ministerium által díjazott cselédjutalmazásra külön pályázatot hirdet a küüllőmegyei gazd. egyesület és az alább részletezett díjak october 6-án fognak kiosztatni.

RÉSZLETES TERVEZET.

Első nap Csütörtök october 3-án.

Esti 5 órától kezdve ismerkedési estély.

Második nap Péntek october 4-én.

1. Reggel 9 orakor a tárlat megnyitása.

2. Reggel 10 orakor a vándorgyűlés megnyitása és pedig:

Melléklet az „Erdélyi Gazda“ 13-ik számához, 1872.

a) Elnöki megnyitó,
b) Bizottságok választása az állat-, termény- és géptárlat, valamint az ekeverseny megbirálására.

c) A küllőmegyei gazd. egyesület által kitűzött jószágok és szőlőtelepek meglátogatására kiküldendő bizottságok választása.

3. A vándorgyűlési alapszabálytervezet tárgyalása.

4. Az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmánya által kiválasztott kérdések tárgyalása.

5. Délután 2 órakor az állattárlati jutalmak kiosztása.
Harmadik nap Szombat october 5-én.

1. Termény-és géptárlatbiráló bizottságok működése;

2. Jóság-és szőlőtelep meglátogatására kiküldött bizottságok kirándulása.

Negyedik nap Vasárnap october 6-án.

1. Reggel 8-órától kezdve ekeverseny.

2. Reggel 10 órakor tanácskozmányi ülés és pedig

- a) Bizottságok jelentései;
- b) A kiválasztott kérdések tárgyalásának folytatása,
- c) Indítványok tárgyalása,
- d) Ülés bezárta.

3. Déli 1 órakor jutalomosztás és pedig

- a) Ekeverseny jutalmak,
- b) Cselédjutalmak,
- c) Termény-, és gép jutalmak kiosztása.

4. Délután a tárlat javára átengedett tárgyak nyilvános elárverezése.

* * *

A TÁRLAT.

I. Állattárlat.

1. osztály: szarvasmarha.

Erdélyi-magyar fajta.

a) Egy darab bika (3—4 éves).

Jutalmak: egy drb. állami arany érem, 4 drb. arany

b) Egy darab 2 éves bika.

Jutalmak: 4 drb. arany, 2 drb. arany, 1 drb. állami bronceérem.

c) Egy darab 1 éves bika.

Jutalmak: 2 drb. arany, 1 drb. állami bronceérem

d) Egy darab borjas fejős tehén.

Jutalmak: 1 drb. állami arany érem, 4 drb. arany.

e) Egy darab 2 éves üdő (üsző).

Jutalmak: 4 drb. arany, 2 drb. arany, 1 drb. állami bronceérem.

f) Egy darab 1 éves üdő (üsző).

Jutalmak: 2 drb. arany, 1 drb. állami bronceérem.

2 osztály: juh.

Erdélyi fajta.

a) Egy drb. hágó kos.

Jutalmak: 1 drb. állami ezüst-, 1 drb. állami bronceérem.

b) Tíz drb.anya együttesen.

Jutalmak: 1 drb. állami ezüst—, 1 drb. állami bronceérem.

c) Tíz drb. tokju együttesen.

Jutalom: 2 drb. arany.

3. osztály: sertés.

Mangalicza fajta.

a) Egy drb. tenyészkan.

Jutalmak: 1 drb. állami ezüst—, 1 drb. drb. állami bronceérem.

b) Négy drb. kocza együttesen.

Jutalmak: 1 drb. állami ezüst—, 1 drb. állami bronceérem.

c) Tizenhat drb. süldő együttesen.

Jutalom: 3 drb. arany.

II. Terménytárlat.

1. osztály: mezei termékek.

a) Gabonák u. m.

buza (őszi, tavaszi); jutalmak: 1 drb. állami ezüst, 1 drb. állami bronceérem

rozs; jutalom: 1 drb. állami bronceérem.

árpa; jutalom: 1 drb. állami bronceérem.

zab; jutalom: 1 drb. állami bronceérem.

törökbuza; jutalmak: 1 drb. állami ezüst, 1 drb. állami bronceérem.

b) Hüvelyesek u. m.

íuszulyka; jutalom: 1 drb. arany.

borsó; jutalom: 1 drb. arany.

c) Olajos magvak u. m.

repce; jutalom: 1 drb. arany.

kender; jutalom: 1 drb. állami bronceérem.

d) Gumós és gyöknövények u. m.

pityóka; jutalom: 1 drb. egyleti bronceérem.

répa; jutalom: 1 drb. egyleti bronceérem.

e) Takarmánymagvak u. m.

lőher; jutalmak: 2 drb. arany, 1 drb. állami bronceérem.

luczerna; jutalmak: 2 drb. arany, 1 drb. állami bronceérem.

bükköny; jutalmak: 1 drb. arany, 1 drb. állami bronceérem.

2. osztály: kerti termények. A legszebb kerti termények u. m. káposzta, murok, petreselyem, hagyma, zeller, paprika, stb. együttes kiállítására, jutalmak; 1 drb. arany, 1 drb. egyleti bronceérem.

3. osztály: gyümölcs.

a) Hazai alma—s körtecsoportozatokért,

jutalmak: 2 drb. arany, 1 drb. egyleti bronceérem

b) Honosított alma-s körtecsoportozatokért,

jutalmak: 2 drb. arany, 1 drb. egyleti bronceérem.

c) Asztali szőlőgyűjtemény.

Jutalmak: 2 drb. arany, 1 drb. egyleti broncc-
érem.

d) Fajbor- szőlő gyűjtemény.

Jutalmak: 2 drb. arany, 1 drb. egyleti broncc-
érem.

4. osztály: bor.

a) Könnyű azaz asztali borok 8%—10% szesztar-
talommal.

Jutalmak: 5 drb. arany, 1 drb. állami ezüst,—
2 drb. egyleti bronccérem.

b) Nehezebb azaz fajborok 10% szesztartalomtól
kezdve akár tiszták akár vegyesek legyenek.

Erdély jelenlegi borászati viszonyait tekintve, ezuttal
jutalmak a riesling, tramini, leányka és somborokra tüzet-
nek ki, és pedig 2 drb. állami aranyérem, 2 drb. állami
ezüstérem és 4 egyleti bronccérem.

Ha a fent megnevezettek kivül más absolut becszel
bíró fajborok is beküldetnének, dicsérő oklevéllel fognak
jutalmaztatni.

A vegyes fajborokra.

Jutalmak: 5 drb. arany, 3 drb. arany, 1 drb.
egyleti bronccérem.

c) Veres borok.

Jutalmak: 1 drb. állami ezüstérem, 1 drb. egy-
leti bronccérem.

d) Aszúborok.

Jutalom: 1 drb. egyleti bronccérem.

Jutalomban ezuttal csak termelő részesül.

5. osztály: méhészet.

Kiállíthat minden termelő, ki legalább 15 anyaköpu-
vel bír, mely köpüállományt hiteles bizonyítvánnyal iga-
zolni tartozik.

Jutalom: a legszebb méz és viasz kiállítójának 2
drb. arany.

III. Eszköz-és géptárlat.

1. osztály: ekék, boronák, hengerek.

Közönséges ekére

jutalmak: 1 drb. állami arany,—1 drb. állami ezüst-
érem.

Váltó ekére

jutalom: 5 drb. arany.

Boronára

jutalom: 5 drb. arany.

Hengerre

jutalom: 5 drb. arany.

2. osztály. tisztító és morzsoló gépek.

Szelelő és tisztító rostára

jutalom: 1 drb. állami aranyérem.

Kukoriczamorzsolóra

jutalom: 5 drb. arany.

3. osztály: takarmányaprító gépek.

Szeckavágóra

jutalom: 5 drb. arany.

Répavágóra

jutalom: 5 drb. arany.

4. osztály: borászati gépek és eszközök.

Borsajtóra

jutalmak: 1 drb. állami arany,—1 drb. állami ezüst-
érem.

Szőlőmorzsolóra

jutalom: 3 drb. arany.

Szemelő rostára

jutalom: 2 drb. arany.

Külön jutalom.

A legkitünőbb szőlőmivelő földésznek jutalmúl egy
darab állami aranyérem fog Vasárnap october 6-án déli
1 órakor kiadatni; jelentkezéseket, de csakis saját ke-
rületéről a küküllőmegyei gazdasági egylet fogad el.

Ekeverseny.

Dijjaztatik a legjobb munkát végzett szántó.

Jutalmak: 3 drb. arany, 2 drb. arany, 1 drb. arany.

Cselédjutalmazás.

A részletes feltételeket a küküllőmegyei gazdasági
egylet teszi közzé.

Jutalmak: a) Férficselédek részére

1-ső államdíj 30 ft, 2-dik államdíj 20 ft, 3-dik államdíj 10 ft,

b) Nőcselédek részére

1-ső államdíj 25 ft, 2-dik államdíj 15 ft.

* * *

Tekintettel a bécsi világiállítás szabványaira buza,
rozs, árpa, zab, törökbuza, fuszulyka, borsó, repce, kender,
pityóka és búkkönyből legalább 25 kupa, lóhere és luczer-
nából 25—25 font küldendő. Gyümölcsnél minden fajtából
4—8 darabot vagy fürtöt kell küldeni.

Borból 6 félkupás üveggel, melyből kettő a jelen tár-
lat szükségletére fordittatik, 4 pediga—dijjazottak közül—
Bécsbe fog küldetni.

Minden pénz- vagy éremdíjhoz oklevél mellékeltekik.
Minden állatnál bizonyítandó, hogy az a kiállítónak vagy
saját nevelése, vagy legalább egy év óta tulajdona.

A beküldő mellékelt jegyzékben részletezze a terme-
lésre vonatkozó főbb adatokat és hogy a kiállított mutat-
vánnyal egyenlő minőségű (gabona—gyümölcs—bor—)ból,
mennyi készlete van s minő árért eladó?

Ha a terménykiállító világosan meg nem
jegyzi, hogy küldeményét visszavárja: kiállí-
tott tárgya a tárlat javára elfog árvereztetni.

Takarmányról, alomról és kiállítási helyről a tárlati
bizottság díjtalanul gondoskodik,

Mindenemü szállítási költség a kiállítót terheli—
gazd. eszközök és gépek azonban a csapó—radnóti vasuti
állomástól Dicső-Szt- Mártonba s innen ismét vissza a kü-
üllőmegyei gazd. egylet költségén szállíttatnak.

Minden kiállító a tárlat egész tartamára szóló ingyen
jegyet kap.

Belépti díj a tárlatba 10 kr.

A bírálóknál az absolut becs dönt, az eljárás rész-

leteit minden egyes bíráló bizottság külön állapítja meg.

Egy kiállító ugyanazon alosztályban csak egy kitüntetést nyerhet.

Az erdélyi- és a küküllőmegyei gazdasági egyesületek versenyen kívül állanak.

Kelt Kolozsvártt 1872-iki július 8-án

A rendező bizottság.

Pályázat.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél folyó év november hó 1-ével betöltendő 12 állami és 8 intézeti szabadhelyre ezennel pályázat nyitattik.

Az állami alapítványi helyekért csak is az erdélyi és kapcsolt részekben, az intézeti szabadhelyekért ellenben a magyar korona országai bár melyikében született ifjak pályázhatnak.

Felvételi feltételek legalább 17-éves kor, s 6 gymnasiumi vagy 4 reál-iskolai osztálynak kitünő sikerrel lett bevégezése; munkára képes egészséges testalkat, s jó erkölcsi magaviselet. Az állami alapítványi helyekért folyamodók folyamodványaikat iskolai és szegénységi bizonyítvány, az intézeti szabadhelyekért folyamodók viszont iskolai és szülőik vagyoni állásáról szóló bizonyítvánnyal kötelesek ellátni. —

Az állami alapítványi helyekre befogadott ifjak az erdélyi országos alapból egyenként évenként 150 frt segélyben részesülnek s lakást, fűtést, világítást ingyen kapnak az intézetben. A szabadhelyekre felvett ifjak egyelőre csak is lakást, fűtést s világítást kapnak ingyen s a tandíj alól vannak felmentve.

A folyamodások folyó év augusztus 5-ig a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságához nyújthatók be.

Kolozs-monostor 1872 Július hó 2.

Az igazgatóság.

Néhány őszinte szó a hazai szőlőbirtokosokhoz.

Mint hogy a hazai gabnának az amerikai és a dél-oroszországi gabna már oly nagy versenytársává vált, hogy e kettő ellen csak kedvező körülmények közt versenyezhet, jelenleg a hazai borok egyedül azon áruk, melyeknek versenytársuk nincsen, ezeknél azonban az volt eddig a baj, hogy kivitelképesek nem lévén, a bennük fekvő kincset nem értékesíthették.

A hazai bornak kivitelképesévé tételét tűzvéni ki magam elé életcélul, és ezt elérhetni csakis a mechanikai uton, és minden derítőszer alkalmazása nélkül tartván lehetségesnek, az európai borvidék beutazása alkalmával, és 2 év óta folytonosan önmagamtól tett kísérletek által saját tapasztalásomból és a gyakorlatból a következőket hozhatom a hazai közönség tudomására:

1. A rajnai filtráló gép alkalmazása által, a bor homályosító részektől a bor megtisztítván, a pasztorizálás által pedig a fehérség megtörmölytve, e két műtét egyszerre alkalmazása által a hazai borok minden eddig ismert derítő szerek alkalmazása nélkül, kivitelképesévé tehetők.

2. A műtét következőképp történik: A rajnai filtráló gép egy hordóra felállítván, a kivitelképesévé teendő bor, mely a leg-

tisztább, seprű kinézésű bor is lehet, fertályokkal a filtráló gépbe beleöntetik, de szén nem tételik a gépbe, mint eddig használtatott, minthogy ez a bor zamátját és színét elveszi, hanem helyette a gép fedele szorgalmasan a gépre tételik, és a bor, a zacskókon keresztül folyván, a csapnál alól nem eresztetik fertályokba, hanem egyenesen a pasztorizáló gépbe, és ebben közönséges boroknál 69 Celsius, kövér boroknál pedig majd 100 Celsius fok meleg vízben cizincövekken hordóba bocsátván, a hordó jól beveretik, és egy havi érintetlenül hagyás után a hordóból annak felső száján át gumicső által palaczkokba huzatván, ezek gyorsan finom spanyol dugasszal az angol dugaszoló gép segítségével bedugaszoltatnak, és a bor kivitelképesévé van téve.

Tisztelt honfitársaim! Az itt elősoroltakat a gyakorlatból hozhatván önök tudomására, minthogy biztos tudomásom van arról, hogy a hazai szőlőbirtokosok a bécsi világiállításon való részvételre igen kevesen jelentkeztek, és így hazánk, mely jelenleg területaránylag a legtöbb bort termeli, igen gyéren leendő képviselve, és ezen okból a kiállításra való bejelentkezés meg is hosszabbított, azon édes reményben hozom e műtét alkalmazását tudomásukra, miszerint borukat kivitelképesévé tehetvén. hazánk a borászat terén a kiállításra kellőleg képviseltessék. — Fromm Antal, ügynök, s az 1873. bécsi világiállítási magyar orsz. bizottság tagja.

Levelezés.

Egerpaták Junius végén.

Május hava csaknem végig száraz volt, forró melegekkel a növény élet csak úgy tengődött; a mezei munka a nagy szárazság miatt sehogysem haladott előre, hanem azután kaptunk bőven esőt, mert május 26-án esni kezdett és junius végéig itt ott naponta esett, most már az ég ismét derült és szép időt ígér.

Az őszygabonák minden felé szépek és tartós eső miatt a kővérebbekből sok megdült, a tavaszvetések is kielégítőek, az alantabb helyeken különösen hüvelyesek a hosszas esőzés alatt sokat szenvedtek, pusztult is el belőlük; a töröküzéből, van szép, van gyengébb is, valamint van még olyan is, mely még másodszor nincs megkapálva.

A jég az idén csak egy pár községben tett jelentékenyebb kárt, egyébütt szenvedhető, mert sulyos része az erdőkön hullott le.

A szarvasmarhákat a száj és lábájás mind eljárta, a betegség azonban mindeneknél csak rövid időre szorított, és 7—10 nap mulva ismét munka képes volt az állat.

Gabona ára a régi maradt, a marhahus fontja 20 kr.

Márk István.

Egyveleg.

* A m.-óvári kirándulási egyesület (Excursions Verein) közzétette évkönyvét. A szakavatottan összeállított munka kapható Czéh Sándornál M.-Óvárott és M. Perlesnél Bécsben, ára 1 frt o. ért.

* A szétosztott veteménymagvak tárgyában. A földmivelés-, ipar és kereskedelmi m. kir. ministerium felhívja az általa ez év tavaszán szétosztott külföldi veteménymagvakban részesült termelőket, miszerint azon zsákokat, melyekben a veteménymagvak csomagolva voltak, a termelés után pedig az eredményről

jelentéseket, nem mint tervezve volt, a ministeriumhoz, hanem az illető — e tekintetben már szintén értesített megyebeli gazdasági egyletekhez, vagy ha ilyen nem léteznék, a megyei hatósághoz származtassák be, mely által erre szintén fel fognak szólíttatni. A mi a veteménymagvaknak megfelelő minőségű és mennyiségű terményeket illeti, miután azok a jövő évre szintén más termelőknek fognak kiosztatni, a szállítási költségek és egyéb nehézségek kikerülése végett azok hovajuttatása iránt, szintén az illető előbb említett közegek intézkedései lesznek bevárandók és követendők.

* **Gabona termelés Magyarországon.** A „Welt-handel“ szerint a múlt évben Magyarországon 82 millio mérő kenyérnek való gabona termett. Ebből 57 millio a belföldi szükségletre fordíttatik, 13 millio vétésre használtatik; kivitelre maradt tehát 12 millio mérő.

Időjárás.

Junius hó utolsó 4 napján is esős idő járt kétszer dörgéssel kísérvé, ezen borongós napoknak közép légmérséklete: 18.4 C. foknyi meleget tett.

Az összes légköri csapadék junius hónapban: 44.66 p. von. magasságot ért el. A legnagyobb csapadék napja jun. 4. és 5. volt. melyen a csapadék mennyisége: 14 p. von. tett.

E hó folytán általában észleltetett derült nap: 0, borongó: 25, borult 5.

A turalgó szél az éjszaki és délkeleti volt.

Julius hó első hete borult esős idővel kezdődött, az éjszakai szél délkeletre fordulván, ötször esőt hozott. 1-én éjjel nagy zivatar dörgéssel és esővel érkezett, mint borongós napon az éjszakai szél lengése mellett a napi közép légmérséklet: 18.3 C. foknyi vala. 2-án éjszakai széllel borongó. 3-án déli széllel reggel és délben borongó, estve borult, a hőmérő délután 24 C. fokot jelzett. 4-én délkeleti széllel esős idő, 5 és 6-án éjszakai szél lengése mellett többször esett, a napi közép légmérséklet: 16 C. foknyi vala. 7-én reggel és délben borult, estvére kelve $\frac{1}{4}$ 8 órakor délkeletről nagy zivatar dörgéssel, villámlással, s fél óráig tartó záporosóval érkezett.

TARTALOM: A faj v. proba fákról. — A szőlészeti vándor tannár jelentése Junius hóról. — **Társalgó:** — R. K. választmányi ülés Junius 22-én. — **Értesítés és kérelem.** — Értesítés az erdélyi gazdák második vándorgyűléséről. — Pályázat. — Néhány szó a hazai szőlőbirtokosokhoz. — Levelezés. — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

(1)

(5—*)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt.

JELENTÉS és FELHIVÁS.

Van szerencsénk a t. gazda-közönség tudomására hozni, hogy folyó évi jég díj-szabályzatunkat kibocsátók s az ez idei **jég-üzletet** megnyitottuk.

Felhívjuk ehhez képest a t. közönséget folyó évi jég-biztosításait társaságunknál tenni meg.

A Victoria előnyei: mint

olcsódíjak; káresetén azonnali intézkedés és fizetés; a kárbecslési költségeknek egészen a társaság által hordozása;

a biztosításoknak váltóra megtétele; az egyedül a Victoria által gyakorolt társas és községi biztosítás; a jég-üzletnek a tüzzel annyiban összekapcsolása, a mennyiben együttesen feladott új tűz-biztosítások díj leengedésben részesülnek sat.; — az erdélyi közönség előtt országszerte ismeretesek, s bővebb ajánlgatást nem igényelnek. Azért itt csak annyi legyen különösen kiemelve, hogy az idejé jégbiztosítási díjak, daczára a tavalyi tömeges és országos jégveréseknek, **lejobb szállítottak**, hogy a megállapított díjak **10-%a leengedtetik**, és hogy

a **VICTORIA** az, mely évek óta már Erdélyben a legtöbb jégkárt fizeti, s nevezetesen tavaly többet fizetett, mint az Erdélyben működő kilencz biztosító társaság összesen.

Közelebbi tájékozással, egyéb kedvezmények iránti felvilágosítással szolgálnak a vidéki ügynökségek, felügyelők és helyben

A „VICTORIA“ biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt, (főter 26/278 sz. a.)